

PUBLIKACJE ZA ROK 2018

(OPRAC. MARCIN WITKOWSKI)

1. ***Drogi mieszkańców ziemi andrychowskiej do niepodległości***, oprac. T. Putek, M. Pytel-Skrzypiec, D. Rusin, A. Fryś, **Towarzystwo Miłośników Andrychowa**, „SCAL-BIS”, Andrychów 2018, 88 s., faksymilia, fot.

oprawa miękka, 21 cm

Publikacja wydana z inicjatywy Towarzystwa Miłośników Andrychowa opisuje działalność organizacji, których celem było rozbudzenie świadomości narodowej wśród mieszkańców, oraz zaangażowanie andrychowian w działalność niepodległościową. Niewątpliwą wartością książki są zamieszczone na jej końcu aneksy. Pierwszy to lista żołnierzy ziemi andrychowskiej walczących podczas I wojny światowej i służących w szpitalach wojskowych. Wykaz obejmuje mieszkańców Andrychowa, Brzezinki, Inwałdu, Rzyk, Sułkowic, Targanic i Zagórnika, służących w Legionach Polskich, Polskim Korpusie Posiłkowym (PKP), Polskiej Organizacji Wojskowej (POW) oraz w szeregach armii austro-węgierskiej (m.in. w pułkach Obrony Krajowej i w 56 pp). Drugi aneks zawiera nazwiska poległych w I wojnie światowej i pochowanych na cmentarzach gminy Andrychów – Cmentarzu Wojennym nr 484 (cmentarz komunalny w Andrychowie, 22 pochówki) i Cmentarzu Wojennym nr 480 (cmentarz parafialny w Inwałdzie, dwa pochówki).

2. **Dyrzc A., *Frydrychowice. Nasz Mała Ojczyzna***, Drukarnia Drukpress s.c., Andrychów 2018, 208 s., il., fot.

oprawa twarda, 30 cm

Pomysł na książkę narodził się podczas organizowania „Izby Historii i Pamięci wsi Frydrychowice”, którą otwarto w listopadzie 2018 r. Inicjatorką powstania izby regionalnej a zarazem autorką publikacji jest frydrychowicka nauczycielka Alina Dyrzc. Bogata w fotografie – zarówno współczesne, jak i zdjęcia archiwalne – książka przedstawia dzieje wsi i parafii, historię miejscowej oświaty oraz przybliża postacie osób zasłużonych dla Frydrychowic.

Ukazanie historii naszej parafii w tylu aspektach jest niełatwym przedsięwzięciem. Wymagało wiele dociekliwości, wrażliwości i ogromnej pracy. [- -]

Lektura tej książki z pewnością będzie zaspokajać ciekawość historii naszej, według słów autorki, Małej Ojczyzny.

(Słowo przewodnie, ks. J. Gwiazdoń, proboszcz parafii we Frydrychowicach)

3. *Galicyskie Wadowice, Wydział Obsługi Ruchu Turystycznego, Urząd Miejski Wadowice, Wadowice 2018, 22 s. [1], fot.*

oprawa miękka, 21 cm

Przygotowana przez Wydział Obsługi Ruchu Turystycznego Urzędu Miejskiego publikacja jest przewodnikiem po szlaku o tym samym tytule. W książce opisano 13 obiektów charakterystycznych dla galicyjskich Wadowic i istotnych dla funkcjonowania miasta w XIX i w początkach XX w. – wśród nich koszary, gmach „Sokoła”, Sąd Obwodowy, budynek Powiatowej Kasy Oszczędności czy c.k. gimnazjum. Dodatkowym walorem publikacji jest plan miasta z naniesionymi na niego obiektami, opisanymi w książce.

Polzycja Wadowic, położonych z dala od najważniejszych szlaków komunikacyjnych, uległa zmianie w XIX w. za sprawą budowy szosy lwowsko-wiedeńskiej. Inwestycja ta uczyniła miasto nad Skawą ważnym punktem komunikacyjnym i strategicznym na mapie Galicji. W 1819 r. przeniesiono tutaj siedzibę dużego cyrkułu, a w ślad za tym ulokowano garnizon wojskowy, sąd obwodowy oraz gimnazjum. Wydarzenia te nadały ówczesnemu miastu nowe funkcje administracyjne, militarne i edukacyjne, które przyczyniły się do wzrostu jego prestiżu i rangi oraz ożywienia ekonomicznego. Czasy galicyjskie to także wzrost aktywności społecznej mieszkańców miasta. Na przełomie XIX i XX w. powstały tutaj liczne stowarzyszenia kształtujące życie kulturalne i naukowe. Procesy zachodzące w XIX w. doprowadziły do przekształcenia Wadowic w nowoczesne, europejskie miasto.

(Z Wprowadzenia)

4. *Habemus Papam! Z Wadowic do Watykanu..., Wydział Obsługi Ruchu Turystycznego, Urząd Miejski Wadowice, Wadowice 2018, fot., s. 22 [1].*

oprawa miękka, 21 cm

Z okazji 40. rocznicy wyboru kard. Karola Wojtyły na papieża Wydział Obsługi Ruchu Turystycznego Urzędu Miejskiego przygotował publikację przedstawiającą postać najwybitniejszego wadowiczana i Jego życiową drogę z rodzinnego miasta do Watykanu. Wydawnictwo oparte jest na cytatach z papieskich przemówień oraz Jego wspomnieniach zebranych przez Justynę Kiliańczyk-Ziębę w książce *Jan Paweł II. Autobiografia*. Publikacja, wydana w sześciu językach (polskim, angielskim, niemieckim, francuskim, włoskim i hiszpańskim), uzupełniona została archiwalnymi fotografiami dokumentującymi życie Karola Wojtyły – Jana Pawła II oraz informacjami dotyczącymi pontyfikatu.

5. **Heumann S., *Wiadomości o parafiach mucharskiej, zembrzyckiej i suskiej napisane przez proboszcza zembrzyckiego księdza Stanisława Heumanna w latach 1898-1900*, Drukarnia i Wydawnictwo Grafikon, Zembrzyce 2018, 170 [2] s., il.**

Powtórne wydanie dokumentów historycznych zawierających informacje o parafiach zembrzyckiej, mucharskiej i suskiej oraz opracowanie ich dziejów, które w latach 1898-1901 opublikował w krakowskiej drukarni „Czasu” ks. Stanisław Heumann.

W tym okresie ksiądz Stanisław Heumann pełnił w Zembrzycach funkcję proboszcza. [- -] Był on także znanym społecznikiem, organizatorem życia kulturalnego i charytatywnego w parafii, a jego hobby to historia parafii Zembrzyckiej, Mucharskiej i Suskiej. Za jego życia istniały jeszcze archiwa zawierające dokumenty historyczne, które zostały zniszczone przez zawieruchę pierwszej i drugiej wojny światowej. Spaleniu uległy dokumenty arcybiskupstwa tarnowskiego, będące wcześniej kopalnią wiedzy o tym co się w parafiach działo od ich utworzenia, a to za sprawą protokołów wizytacji biskupich. Ksiądz Stanisław Heumann jakby przeczuwając, że tak się może stać, skopiował te [- -] dokumenty i wydał je własnym nakładem w trzech tomikach obdarowując nimi swoich przyjaciół. Do dziś zachowało się kilkanaście egzemplarzy, głównie u kolekcjonerów prywatnych niedostępnych dla szerszej rzeszy czytelników. (Słowo wstępne Tadeusza Wojtanka)

6. **Janusz M., Nowakowski A., Obodyński M., *Szkoła i sport w Kleczy Dolnej (1888-2018). Przeszłość i dzień dzisiejszy*, „SCAL-BIS”, 2018, 144 s., fot., tab. oprawa miękka, 23,5 cm**

Praca przedstawiona przez trójkę badaczy z Małopolski podejmuje problemy ważne dla społeczności zamieszkującej okolice Wadowic, a konkretnie Kleczy Dolnej. Autorzy skoncentrowali uwagę na – wydawałoby się – niewielkim, w sensie przestrzeni, ale rozległym w sensie czasowym zakresie. Uwagę skupili na „szkole i sporcie w Kleczy Dolnej (1888-2018)” [- -]. Należy docenić niemalą docieklivość Autorów, którzy dotarli do zasobów archiwalnych kilku instytucji [- -]. Ponadto w pracy wykorzystano m.in. zbiory prywatne, relacje ustne, pisemne, źródła drukowane oraz liczne opracowania. Podstawa źródłowa pracy stanowi więc jej mocną stronę. Wątpliwości nie budzi komunikatywny i niemal przyjemny w odbiorze język pracy [- -]. Należy więc stwierdzić, że praca stanowi interesującą pozycję z zakresu historii regionalnej. (Z recenzji dr. hab. A. Pasko, prof. Uniwersytetu w Białymstoku)

7. **Kalwarii Zebrzydowskiej cztery stulecia 1617-2017, kol. red. S. Chyczyński, Ł. Dziedzic, K. Duda, M. Dybek, Z. Kochan, M. Malec, B. Moskała, Dru-**

karnia i Wydawnictwo Grafikon, Kalwaria Zebrzydowska 2018, 240 s., il.,
faksymilia, fot.

oprawa twarda, 30 cm

Niniejszym albumem, mieszczącym reprodukcje wybranych dzieł sztuki i starych pocztówek, mapy i panoramy, zdjęcia okolicznościowych pamiątek, archiwalne fotografie uzupełnione współczesnymi, chcielibyśmy godnie uczcić wspaniały jubileusz czterechsetlecia lokacji.

(Ze Wstępu)

**8. Koczur Z., Pamiętnik andrychowski, Wyd. Ridero, Andrychów 2017, 101 s., il.
oprawa miękką, 21 cm**

Nie jest to książka historyczna w sensie naukowym. Jednak na początku przytoczyłam istotne fakty historyczne dotyczące miasta, ponieważ ważne są korzenie, źródła, z których wyrastamy. Zawarłam w tej książce historie ludzi, mieszkańców, osób, które tutaj mieszkały lub mieszkają. Dzisiaj, tak jak mówią sami bohaterowie książki, życie odbywa się w szybkim tempie i brakuje czasu na ... wspomnienia. [- -]

Historie tutaj zebrane opisują życie mieszkańców w minionych latach. Powracają czasy dzieciństwa czy młodości. Powracają miejsca, które istniały w Andrychowie.

Część wspomnień zatarł już czas, niektóre być może są tylko miejskimi mitami. Ale warto było je spisać. Starsze pokolenie odchodzi, a razem z nim wspomnienia o Andrychowie z tamtych lat.

(Wstęp, czyli kilka słów od Autorki)

9. Krutak J., Droga mieszkańców Rybarzowic do Niepodległości 1914-1918, Wydawnictwo Tulipus, Rybarzowice 2018, 88 s., il., tab.

oprawa miękką, 20,5 cm

Publikacja to krótki zarys historii miejscowości i jej mieszkańców w okresie I wojny światowej. Analizując źródła, autor ustalił nazwiska 92 mieszkańców Rybarzowic, którzy służąc w mundurach c.k. armii, polegli, zostali ranni lub wzięci do niewoli – co trzeci w szeregach wadowickiego 56 Pułku Piechoty. Z Rybarzowic wywodził się dowódca 36 Pułku Piechoty Landwehry i komendant obozu jenieckiego w Terezynie płk (w II RP generał WP) Wojciech Dobija (1859-1933), absolwent wadowickiego gimnazjum.

Książka jest bogato ilustrowana fotografiami z epoki oraz zdjęciami rysztunku bojowego, które w trakcie prac nad publikacją dostarczyli mieszkańcy Rybarzowic.

10. Nowakowski A., Babica – dzieje szkoły na tle dziejów wsi. Od schyłku średniowiecza po rok 2017, Wyd. RS Druk, Rzeszów 2018, 130 s., il., tab.

oprawa miękka, 24 cm

Bez wątpienia publikacja Andrzeja Nowakowskiego dotycząca położonej koło Wadowic wsi Babica wypełnia pustkę badawczą dziejów tej miejscowości [- -]. Nie jest to [- -] suchy opis, lecz narracja wzbogacona licznymi odniesieniami do miejscowych obrzędów, sposobu życia, spędzania czasu, wreszcie religijności miejscowej ludności. W związku z tym praca powinna być interesującą w odbiorze Czytelników [- -]. Sporo miejsca poświęcono dziejom miejscowej szkoły, uwzględniając przy tym rozwój wychowania fizycznego i turystyki – co jest zresztą zgodne z naukowymi zainteresowaniami Autora [- -]. Wysoko oceniam przedstawioną publikację, która [- -] stanowi [- -] ważny wkład w dzieje regionalne nie tylko Babicy, ale i – patrząc szerzej – okolic Wadowic.

(Z recenzji dr. hab. Krzysztofa Koźbiała)

- 11. Nowakowski A., Wadowice w latach 1945-1990. Przyczynek do najnowszej historii miasta, Wydawnictwo Uniwersytetu Rzeszowskiego, Rzeszów 2018, 364 s., il., tab.**

oprawa miękka, 23 cm

Wydarzenia, na których skoncentrował się Autor, w pewnym okresie wiążą się z pontyfikatem papieża Polaka [- -], który bez wątpienia przyczynił się do upadku systemu politycznego panującego wówczas w Europie Środkowo-Wschodniej. Dobrze więc się stało, że narodził się pomysł napisania takiej książki [- -]. Praca ma charakter źródłowy. Autor dotarł do interesujących dokumentów znajdujących się w zasobach Instytutu Pamięci Narodowej w Krakowie, Katowicach i Wrocławiu. Niezwykle cennym materiałem źródłowym są relacje świadków wydarzeń [- -]. Książka napisana jest w sposób przystępny [- -]. Pomysł powstania takiej pracy jest znakomity, ale niekoniecznie łatwy w realizacji. Niewątpliwie jest to publikacja potrzebna i powinna się ukazać.

(Z recenzji dr. hab. A. Pasko, prof. Uniwersytetu w Białymstoku)

- 12. Nowakowski A., Obodyński M., Skawinki. Wieś – kościół – szkoła – sport. Od schyłku średniowiecza po rok 2017, RS DRUK, Rzeszów 2017, 122 s., il., tab.**

oprawa miękka, 23 cm x 15,5 cm

Książka [- -] z pewnością jest pozycją bardzo cenną, bowiem dotychczas Skawinki nie miały swojej monografii [- -]. Autorzy podjęli się ambitnego zadania, przedstawiając dzieje Skawinek od średniowiecza do czasów nam współczesnych ze szczególnym uwzględnieniem historii szkolnictwa oraz [- -] kultury fizycznej, turystyki [- -]. Podsumowując, książka jest pozycją oryginalną, znakomicie uzupełniającą naszą wiedzę o wsi Skawinki [- -].

(Z recenzji dr. hab. L. Rotter)

- 13. Pałasz M., Tajemnica Wadowity. Przewodnik dla dzieci po Wadowicach, Wydział Obsługi Ruchu Turystycznego, Urząd Miejski Wadowice, Wadowice**

2018, 36 s., il. kolor.

oprawa miękka, 23 cm

Wydana staraniem Urzędu Miejskiego książka opowiada o przyjaciołach, którzy spacerując ulicami Wadowic odkrywają historię miasta. Ilustrowany przez Nikolę Kucharską przewodnik dla najmłodszych, który ukazał się w dwóch wersjach językowych – polskiej i angielskiej, zawiera szereg łamigłówek i zagadek, dzięki którym dzieci mogą stać się jednym z bohaterów i przeżyć wspaniałą przygodę. Wewnątrz książki znajdują się składana mapa oraz pocztówka.

14. *Parafia Witanowice z sercem i duszą. Wspomnienia najstarszych mieszkańców Parafii Witanowice*, oprac. E. Bliźnik, R. Skorczyńska, Stowarzyszenie „Farfurka”, Wydawnictwo i Drukarnia NOVA SANDEC, Witanowice 2017, 158 s. [2], il.

oprawa twarda, 24 cm

Publikacja wydana staraniem Stowarzyszenia „Farfurka” była jednym z elementów obchodów 700-lecia Witanowic. Relacje mieszkańców parafii budują obraz wsi sprzed kilkudziesięciu lat – przypominają ludzi, miejsca i ludowe obyczaje.

Gotowaliśmy groch z pęcakiem [oryg.] i kapustę z grochem. Był taki Żyd Szancer „na dolinie” tak jak się na „granicę” szło. Tam się kupowało takie obcinki z mięsa to mieliśmy na niedzielę. Wodziankę robiliśmy. Z chlebem na kolację się jadło. Dawniej jedliśmy ryby, ale potem już się spanoszyło i nie chcieli ryb jeść. Ale do dzisiaj karpie po grecku robię.

(Wspomnienia Ireny Bogackiej)

15. *Praškiewicz Sz. T. OCD, Niebo Karmelu. Święci i błogosławieni Rodziny Karmelitańskiej lub z nią związani*, Biuro PostulATORSKIE Krakowskiej Prowincji Zakonu Karmelitów Bosych, Wadowice – Przemysł 2018, 200 s., fot., il.

oprawa miękka, 29,5 cm

Praca o. Szczepana T. Praškiewicza OCD to uzupełniony i rozbudowany zbiór biogramów świętych i błogosławionych Karmelu, które ukazywały się w latach 2009-2017 na łamach wydawanego w Przemysłu miesięcznika karmelitów bosych „Na Karmel”. W bogato ilustrowanej publikacji autor przedstawił postacie zakonników i zakonnice począwszy od pierwszych przeorów karmelitańskich – świętych Bertolda (zm. 1195 r.) i Brokarda (zm. 1220 r.), po bł. Marię Felicję Guggiari Echeverría (zm. 1959 r.).

Wśród postaci, których biogramy zostały zamieszczone w pracy o. Praškiewicza nie zabrakło zakonników z wadowickiej „Górki”: św. o. Rafała Kalinowskiego (1835-

1907), założyciela i przeora klasztoru, oraz bł. o. Alfonsa Marii Mazurka (1891-1944), w latach 1920-1930 prefekta i nauczyciela wadowickiego niższego seminarium ojców karmelitów, zamordowanego przez Niemców w sierpniu 1944 r.

16. Stanisławek-Janus J., *Andrychów. Sceny z życia miasta*, t. 1, Wyd. „JSJ”, Andrychów 2018, 367 s., fot., faksymilia.

oprawa miękka, 23 cm

17. Stanisławek-Janus J., *Andrychów. Sceny z życia miasta*, t. 2, Wyd. „JSJ”, Andrychów 2018, 339 s., fot., faksymilia.

oprawa miękka, 23 cm

W swojej najnowszej książce Jadwiga Janus zabiera czytelników w podróż do pradawnego Andrychowa, przywołując wydarzenia i ludzi, o których jeszcze 100 lat temu mówiło całe miasto. Pospacerujemy zatem andrychowskimi ulicami. Zajrzyjmy do skromnych chałup i do wnętrz pięknych kamienic, na podwórza i do ogrodów, do synagogi i na wieżę kościelną, do fabryk i fabryczek... Posłuchajmy targowych plotek i zaciekłych obrad toczonych na sesji Rady Miejskiej. Niemal na każdym kroku towarzyszyć nam będą jakieś skandale: obyczajowe albo finansowe, ludzkie marzenia i tragedie, wydarzenia podniosłe, wymieszane z prozą codzienności – czyli wszystko to, czym żyli kiedyś andrychowianie.

(Daria Rusin)

18. Żak O., *Sezonowość ruchu turystycznego (na przykładzie Wadowic)*, w: *Kultura i turystyka. Sacrum i profanum*, red. J. Latosińska, J. Mokras-Grabowska, Regionalna Organizacja Turystyczna Województwa Łódzkiego, Łódź 2016, s. 153-164, tab.

oprawa miękka, 24 cm

Autorka dokonała analizy ruchu turystycznego w Wadowicach w latach 2010-2015 w oparciu o dane miesięczne, udostępnione przez Muzeum Dom Rodzinny Ojca Świętego Jana Pawła II. Wykazała, że jest on determinowany przez wydarzenia i miejsca związane z osobą papieża i charakteryzuje się sezonowością. Wskaźniki pozwoliły stwierdzić, że największe natężenie ruchu turystycznego ma miejsce w okresie od maja do października – w czasie gdy organizowane są najważniejsze uroczystości związane z upamiętnieniem Jana Pawła II.

19. *70 lat Biblioteki Publicznej im. Stanisława Wyspiańskiego w Kalwarii Zebrzydowskiej*, oprac. B. Moskała, A. Bogunia, J. Paluchowska-Pepeck, Biblioteka

Publiczna im. S. Wyspiańskiego w Kalwarii Zebrzydowskiej, Kalwaria Zebrzydowska 2018, 66 s., fot.

oprawa miękka, 23 cm

Publikacja przedstawia krótką historię oraz dorobek placówki, która od 2008 r. nosi imię Stanisława Wyspiańskiego.

Wybór Stanisława Wyspiańskiego na Patrona Biblioteki w Kalwarii nie był przypadkowy. Przygotowania do uroczystości trwały blisko 10 lat. Już od 1999 roku organizowane były w Bibliotece spotkania poświęcone artyście z udziałem członków rodziny Wyspiańskich – synowej, Pani Leokadii Wyspiańskiej i wnuczki, Doroty Wyspiańskiej-Zapędowskiej.

Związki Stanisława Wyspiańskiego z Kalwarią sięgają młodszych lat artysty. Miejsca przyroda i architektura były inspiracją w twórczości Wyspiańskiego. Motywy kalwaryjskie można odnaleźć m.in. na kartach „Zielnika”, w obrazie „Skarby Sezamu”, projektach dekoracji do inscenizacji „Wesela”.

(Ze Wstępu)